

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาเกณฑ์ในการวิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา นี่เป็นการศึกษาค้นคว้าทั้งข้อมูลปฐมภูมิ คือ การสัมภาษณ์ พูดคุยสอบถามสมาชิกในชุมชนและนักวิชาการ และการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่ใช้แบบสอบถาม และข้อมูลทุติยภูมิ คือ เอกสารจากหน่วยงานราชการต่างๆ หนังสือวารสารต่างๆ วิทยานิพนธ์ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เพื่อออกแบบปัจจัยและเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ซึ่งสามารถใช้ในการวิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวอนุรักษ์อื่นๆ ได้ต่อไป

แม้ว่ามีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้ออกแบบปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวไว้บ้างแล้ว แต่ยังจำกัดเฉพาะการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเท่านั้น มิได้ครอบคลุมถึงการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อีกทั้งยังไม่มีกรอบเกณฑ์ในการให้คะแนนอย่างชัดเจน ทำให้ในการวิเคราะห์ศักยภาพในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวต้องอาศัยนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เท่านั้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงถือเป็นการออกแบบเกณฑ์ในการวิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งนี้ผู้วิจัยคาดหวังว่าเกณฑ์ดังกล่าวจะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ศักยภาพอย่างกว้างขวางและทั่วถึงยิ่งขึ้น โดยบุคคลทั่วไปสามารถนำเกณฑ์นี้มาใช้ในการวิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ต่อไป

หลังจากผู้วิจัยได้พัฒนาเกณฑ์และปัจจัยในการวิเคราะห์ศักยภาพที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องแล้ว จึงได้นำเกณฑ์ดังกล่าวมาทดลองใช้วิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เนื่องจากผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และได้ตั้งสมมุติฐานไว้ว่า เกาะยอเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถจะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการเข้าไปสำรวจในพื้นที่อย่างละเอียดทุกพื้นที่ แล้วให้ค่าคะแนนจากข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสังเกต การพูดคุยสอบถามจากชุมชนและหน่วย

งานราชการในพื้นที่ การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามสอบถามนักท่องเที่ยวตามจุดต่างๆ ซึ่งแยกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้งสิ้น 5 จุด จำนวนทั้งสิ้น 200 ชุด ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และแบบทดสอบความรู้และความตระหนักด้านการอนุรักษ์ แล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าสถิติต่างๆ ซึ่งได้แก่ ค่าความถี่ สถิติร้อยละ และค่าเฉลี่ยเลขคณิต ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ for Windows ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

5.1.1 ปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ผู้วิจัยได้กำหนดแบบปัจจัยสำหรับการวิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ทั้งหมด 29 ข้อ ครอบคลุมองค์ประกอบด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ และด้านการมีส่วนร่วมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ดังนี้

- (1) ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและดึงดูดใจ
- (2) ความหลากหลายของศิลปกรรม
- (3) ความหลากหลายของกิจกรรมทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต
- (4) ประเพณีที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชม
- (5) ความสามารถในการรับการเปลี่ยนแปลงต่อระบบนิเวศและวัฒนธรรม
- (6) ความยากง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- (7) วัฒนธรรมทางการเกษตร
- (8) ปริมาณและความปลอดภัยของน้ำใช้
- (9) สภาพพื้นที่
- (10) เนื้อที่ในการประกอบกิจกรรม
- (11) การจัดการขยะ
- (12) การจัดการคุณภาพเสียง
- (13) การจัดการคุณภาพน้ำ
- (14) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะกับพื้นที่
- (15) การจัดการด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน
- (16) การจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมกับประเภทของแหล่งท่องเที่ยว
- (17) ความคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying capacity)
- (18) มาตรการในการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

- (19) คุณภาพในการให้บริการ
- (20) ประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้
- (21) รูปแบบและวิธีการสื่อความหมาย
- (22) เนื้อหาความรู้ประกอบการสื่อความหมาย
- (23) ความหลากหลายของกิจกรรมในพื้นที่
- (24) ความเหมาะสมหรือเอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และห่วงแหนทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม
- (25) ประโยชน์ต่อชุมชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม
- (26) ผลประโยชน์ต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจ
- (27) โอกาสในการสนับสนุนด้านพัฒนาจากองค์กรของรัฐและเอกชน
- (28) การยอมรับและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น
- (29) ความตระหนักต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนและนักท่องเที่ยวเอง

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

5.1.2.1 ผลการวิเคราะห์รวมทุกปัจจัย

พบว่า ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเกาะยอ เมื่อพิจารณาตามปัจจัยทั้ง 29 ข้อที่ได้กำหนดไว้นั้น มีผลสรุปดังต่อไปนี้

1. **ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและดึงดูดใจ** พบว่ามีศักยภาพสูง เนื่องจากมีสถาบันทักษิณคดีศึกษาซึ่งถือเป็นพิพิธภัณฑ์คติชนที่สมบูรณ์ที่สุดของภาคใต้
2. **ความหลากหลายของศิลปกรรม** พบว่ามีศักยภาพสูง เนื่องจากมีศิลปกรรม 12 แขนงจากทั้งหมด 13 แขนง ซึ่งส่วนใหญ่สามารถชมได้ที่สถาบันทักษิณคดีศึกษา
3. **ความหลากหลายของกิจกรรมทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต** พบว่ามีศักยภาพสูง เนื่องจากมีกิจกรรมทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตครบทุกประเภท
4. **ประเพณีที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชม** พบว่ามีศักยภาพสูง เนื่องจากมีประเพณีลอยแพซึ่งไม่มีในที่อื่น
5. **ความสามารถในการรับการเปลี่ยนแปลงต่อระบบนิเวศและวัฒนธรรม** พบว่ามีศักยภาพปานกลาง เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงในด้านระบบนิเวศและวิถีความเป็นอยู่บ้าง แต่ยังสามารถรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ได้

6. **ความยากง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว** พบว่ามีศักยภาพสูง เนื่องจากเหมาะสมทั้งด้านสภาพอากาศ สภาพถนน และระยะทางที่ใช้ในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
7. **วัฒนธรรมทางการเกษตร** พบว่ามีศักยภาพสูง เนื่องจากมีการทำการเกษตรโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมมากกว่า 80 %
8. **ปริมาณและความปลอดภัยของน้ำใช้** พบว่ามีศักยภาพสูง เนื่องจากมีน้ำสะอาดพอใช้ตลอดปี
9. **สภาพพื้นที่** พบว่ามีศักยภาพปานกลาง เนื่องจากมีความสวยงามมาก แต่ความสะอาดอยู่ในระดับปานกลาง
10. **เนื้อที่ในการประกอบกิจกรรม** พบว่ามีศักยภาพปานกลาง เนื่องจากมีเนื้อที่เพียงพอต่อการประกอบกิจกรรมในปัจจุบันเท่านั้น
11. **การจัดการขยะ** พบว่ามีศักยภาพปานกลาง เนื่องจากถึงขยะมีความกลมกลืนของสี วัสดุและการจัดวาง และมีระบบการจัดเก็บและกำจัดขยะที่เหมาะสม แต่มีจำนวนถังขยะไม่เพียงพอ
12. **การจัดการคุณภาพเสียง** พบว่ามีศักยภาพต่ำเนื่องจากไม่มีป้ายเตือนการไว้เสียง และไม่มีเจ้าหน้าที่คอยตักเตือน
13. **การจัดการคุณภาพน้ำ** พบว่ามีศักยภาพต่ำ เนื่องจากไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดน้ำเสียอื่นๆ และไม่มีการตรวจสอบคุณภาพน้ำอย่างต่อเนื่อง รวมถึงไม่มีคูระบายน้ำเสียหรือสถานที่ทิ้งน้ำเสียที่ถูกต้องลักษณะ
14. **การจัดการอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับพื้นที่** พบว่ามีศักยภาพสูง เนื่องจากมีศาลาที่พักและห้องน้ำเพียงพอ และมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม
15. **การจัดการด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน** พบว่ามีศักยภาพปานกลาง เนื่องจากมีสถานพยาบาลและสถานีดับเพลิงเพียงพอในระยะทางไม่ไกล แต่มีจำนวนเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว
16. **การจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมกับประเภทของแหล่งท่องเที่ยว** พบว่ามีศักยภาพต่ำ เนื่องจากไม่มีป้ายแนะนำกิจกรรม ป้ายข้อควรปฏิบัติ - ข้อห้ามที่เหมาะสมกับพื้นที่ จะมีเพียงการวางผังพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระเบียบเท่านั้น
17. **ความคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity)** พบว่ามีศักยภาพต่ำ เนื่องจากไม่มีมาตรการในการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว และกิจกรรมอันเหมาะสมกับขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก

18. **มาตรการในการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม** พบว่ามีศักยภาพภาพต่ำ เนื่องจากไม่มีมาตรการในการเฝ้าระวัง และป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมใดๆ เลย

19. **คุณภาพในการให้บริการ** พบว่ามีศักยภาพปานกลาง เนื่องจากมีความครบถ้วนในการให้บริการข่าวสารและเจ้าหน้าที่ที่มีการสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวปานกลาง

20. **ประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้** พบว่ามีศักยภาพปานกลาง เนื่องจากมีประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้มาก

21. **รูปแบบและวิธีการสื่อความหมาย** พบว่ามีศักยภาพต่ำ เนื่องจากมีเพียงการจัดป้ายสื่อความหมาย แต่ไม่มีการจัดมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และไม่มีการปฐมนิเทศนักท่องเที่ยว

22. **เนื้อหาความรู้ในการสื่อความหมาย** พบว่ามีศักยภาพปานกลาง เนื่องจากมีเนื้อหาที่น่าสนใจ และเข้าใจง่ายปานกลาง และป้ายสื่อความหมายมีความชัดเจนในเรื่องสี และขนาดของตัวอักษรปานกลาง

23. **ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่** พบว่ามีศักยภาพสูง เนื่องจากมีกิจกรรมการท่องเที่ยวครบทั้ง 3 ประเภท

24. **ความเหมาะสมหรือเอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และหวงแหนทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม** พบว่ามีศักยภาพสูง เนื่องจากทุกกิจกรรมการท่องเที่ยวเอื้อต่อกระบวนการสร้างจิตสำนึก

25. **ประโยชน์ต่อชุมชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม** พบว่ามีศักยภาพสูง เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเกาะยอส่งเสริมให้ชุมชนเกิดแรงจูงใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

26. **ผลประโยชน์ต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจ** พบว่ามีศักยภาพสูง เนื่องจากคนในท้องถิ่นมีโอกาสในการทำงานและมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และชุมชนมีการกระจายรายได้อย่างกว้างขวางขึ้น

27. **โอกาสในการสนับสนุนด้านการพัฒนาจากองค์กรของรัฐและเอกชน** พบว่ามีศักยภาพสูง เนื่องจากการได้รับการสนับสนุนด้านการพัฒนาจากทั้งองค์กรของรัฐและเอกชน

28. **การยอมรับและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น** พบว่ามีศักยภาพต่ำ เนื่องจากชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมเพียงแค่ให้ความร่วมมือในการต้อนรับ และการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเท่านั้น

29. **ความรู้และความตระหนักต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนและนักท่องเที่ยว** พบว่ามีศักยภาพสูง เนื่องจากคะแนนทดสอบทั้งจากนักท่องเที่ยวและชุมชนอยู่ในเกณฑ์สูง

เมื่อนำค่าศักยภาพในแต่ละปัจจัยมาหาศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยใช้สูตร จะได้ค่าศักยภาพเท่ากับ 2.28 ซึ่งถือว่ามีศักยภาพปานกลาง

5.1.2.2 ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแยกตามคะแนนศักยภาพ

เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ว่าปัจจัยใดได้คะแนนศักยภาพมากน้อยแค่ไหน ผู้วิจัยได้แยกปัจจัยที่ใช้ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามคะแนนศักยภาพที่ได้ ซึ่งแบ่งเป็นศักยภาพสูง ศักยภาพปานกลาง และศักยภาพต่ำ ได้ดังนี้

ก. ปัจจัยที่ได้คะแนนศักยภาพสูง ได้แก่ ปัจจัยดังต่อไปนี้

- (1) ปัจจัยข้อที่ 1 ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและดึงดูดใจ
- (2) ปัจจัยข้อที่ 2 ความหลากหลายของศิลปกรรม
- (3) ปัจจัยข้อที่ 3 ความหลากหลายของกิจกรรมทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต
- (4) ปัจจัยข้อที่ 4 ประเพณีที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชม
- (5) ปัจจัยข้อที่ 6 ความยากง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- (6) ปัจจัยข้อที่ 7 วัฒนธรรมทางการเกษตร
- (7) ปัจจัยข้อที่ 8 ปริมาณและความปลอดภัยของน้ำใช้
- (8) ปัจจัยข้อที่ 14 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับพื้นที่
- (9) ปัจจัยข้อที่ 20 ประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้
- (10) ปัจจัยข้อที่ 23 ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่
- (11) ปัจจัยข้อที่ 24 ความเหมาะสมหรือเอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และห่วงใยทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม
- (12) ปัจจัยข้อที่ 25 ประโยชน์ต่อชุมชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม
- (13) ปัจจัยข้อที่ 26 ผลประโยชน์ต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจ
- (14) ปัจจัยข้อที่ 27 โอกาสในการสนับสนุนด้านการพัฒนาจากองค์กรของรัฐและเอกชน

(15) ปัจจัยข้อที่ 29 ความรู้และความตระหนักต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนและนักท่องเที่ยว

ข. ปัจจัยที่ได้คะแนนศักยภาพปานกลาง ได้แก่ ปัจจัยดังต่อไปนี้

- (1) ปัจจัยข้อที่ 5 ความสามารถในการรับการเปลี่ยนแปลงต่อระบบนิเวศและวัฒนธรรม
- (2) ปัจจัยข้อที่ 9 สภาพพื้นที่
- (3) ปัจจัยข้อที่ 10 เนื้อที่ในการประกอบกิจกรรม
- (4) ปัจจัยข้อที่ 11 การจัดการขยะ
- (5) ปัจจัยข้อที่ 15 การจัดการด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน
- (6) ปัจจัยข้อที่ 19 คุณภาพในการให้บริการ
- (7) ปัจจัยข้อที่ 22 เนื้อหาความรู้ในการสื่อความหมาย

ค. ปัจจัยที่ได้คะแนนศักยภาพต่ำ ได้แก่ ปัจจัยดังต่อไปนี้

- (1) ปัจจัยข้อที่ 12 การจัดการคุณภาพเสียง
- (2) ปัจจัยข้อที่ 13 การจัดการคุณภาพน้ำ
- (3) ปัจจัยข้อที่ 16 การจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมกับประเภทของแหล่งท่องเที่ยว
- (4) ปัจจัยข้อที่ 17 ความคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ
- (5) ปัจจัยข้อที่ 18 มาตรการในการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม
- (6) ปัจจัยข้อที่ 21 รูปแบบและวิธีการสื่อความหมาย
- (7) ปัจจัยข้อที่ 28 การยอมรับและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

5.1.2.3 ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แยกตามจุดท่องเที่ยว

เกาะยอมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ครบทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิต แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีองค์ประกอบในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ และด้านการมีส่วนร่วม ทำให้ศักยภาพ-

ภาพในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งแตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปศักยภาพของแต่ละแหล่งเพื่อเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุง และจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสม และตรงตามจุดสำหรับแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งบนเกาะยอ ซึ่งปัจจัยที่มีศักยภาพสูง กลาง และต่ำแยกตามแหล่งท่องเที่ยวได้ดังต่อไปนี้

- สถาบันทักษิณคดีศึกษา

ปัจจัยที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ ความสวยงามของพื้นที่ ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของสี่ของถึงขยะ ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของวัสดุที่ใช้ของถึงขยะ ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของการจัดวางถึงขยะ ความเพียงพอและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของศาลาที่พัก ความเพียงพอและความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของห้องน้ำ ประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้ การจัดป้ายสื่อความหมาย ความรู้และความตระหนัก

ปัจจัยที่มีศักยภาพปานกลาง ได้แก่ ความเพียงพอของเนื้อที่ในการประกอบกิจกรรม การให้บริการข้อมูลข่าวสารของเจ้าหน้าที่ ความประทับใจที่มีต่อเจ้าหน้าที่ ความน่าสนใจของเนื้อหาความรู้ในการสื่อความหมาย ความชัดเจนในเรื่องสีและขนาดของตัวอักษรของป้ายสื่อความหมาย ความเข้าใจง่ายของเนื้อหาความรู้ในการสื่อความหมาย

ปัจจัยที่มีศักยภาพต่ำ ได้แก่ ความเพียงพอของถึงขยะ การจัดการคุณภาพเสียง การจัดมัคคุเทศก์ท้องถิ่น การปฐมนิเทศน์นักท่องเที่ยวก่อนเข้าชม

- กลุ่มหอผ้าราชวดี

ปัจจัยที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ ความสวยงามของพื้นที่ ความสวยงามของพื้นที่ ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของสี่ของถึงขยะ ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของวัสดุที่ใช้ของถึงขยะ ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของการจัดวางถึงขยะ ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของศาลาที่พัก ความเพียงพอและความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของห้องน้ำ ความประทับใจที่มีต่อเจ้าหน้าที่ ความรู้และความตระหนัก

ปัจจัยที่มีศักยภาพปานกลาง ได้แก่ ความสะอาดของพื้นที่ ความเพียงพอของเนื้อที่ในการประกอบกิจกรรม การให้บริการข้อมูลข่าวสารของเจ้าหน้าที่ ประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้ ความน่าสนใจของเนื้อหาความรู้ในการสื่อความหมาย ความชัดเจนในเรื่องสีและขนาดของตัวอักษรของป้ายสื่อความหมาย ความเข้าใจง่ายของเนื้อหาความรู้ในการสื่อความหมาย

ปัจจัยที่มีศักยภาพต่ำ ได้แก่ ความเพียงพอของถึงขยะ การจัดการคุณภาพเสียง ความพอเพียงของศาลาที่พัก การจัดมัคคุเทศก์ท้องถิ่น การปฐมนิเทศน์นักท่องเที่ยวก่อนเข้าชม ความเพียงพอของศาลาที่พัก

- แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

ปัจจัยที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ ความสวยงามของพื้นที่ ความเพียงพอของเนื้อที่ในการประกอบกิจกรรม ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของสี วัสดุที่ใช้ และการจัดวางของถึงขยะ ความเพียงพอและความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของศาลาที่พัก ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของห้องห้องน้ำ ความรู้และความตระหนัก

ปัจจัยที่มีศักยภาพปานกลาง ได้แก่ ความสะอาดของพื้นที่ การให้บริการข้อมูลข่าวสารของเจ้าหน้าที่ ความประทับใจที่มีต่อเจ้าหน้าที่ ประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้ ความน่าสนใจของเนื้อหาความรู้ในการสื่อความหมาย ความชัดเจนในเรื่องสีและขนาดของตัวอักษรของป้ายสื่อความหมาย ความเข้าใจง่ายของเนื้อหาความรู้ในการสื่อความหมาย

ปัจจัยที่มีศักยภาพต่ำ ได้แก่ ความเพียงพอของถึงขยะ การจัดการคุณภาพเสียง การจัดมัคคุเทศก์ท้องถิ่น การปฐมนิเทศนักท่องเที่ยวก่อนเข้าชม ความเพียงพอของศาลาที่พัก ความพอเพียงของห้องน้ำ การให้บริการข้อมูลข่าวสารของเจ้าหน้าที่

- แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ปัจจัยที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของสี วัสดุที่ใช้ และการจัดวางของถึงขยะ ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของศาลาที่พัก ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของห้องน้ำ ความประทับใจที่มีต่อเจ้าหน้าที่ การจัดป้ายสื่อความหมาย การจัดมัคคุเทศก์ท้องถิ่น การปฐมนิเทศนักท่องเที่ยวก่อนเข้าชม ความรู้และความตระหนัก

ปัจจัยที่มีศักยภาพปานกลาง ได้แก่ ความสะอาดของพื้นที่ ความเพียงพอของเนื้อที่ในการประกอบกิจกรรม การให้บริการข้อมูลข่าวสารของเจ้าหน้าที่ ประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้ ความน่าสนใจของเนื้อหาความรู้ในการสื่อความหมาย ความชัดเจนในเรื่องสีและขนาดของตัวอักษรของป้ายสื่อความหมาย ความเข้าใจง่ายของเนื้อหาความรู้ในการสื่อความหมาย

ปัจจัยที่มีศักยภาพต่ำ ได้แก่ ความเพียงพอของถึงขยะ การจัดการคุณภาพเสียง ความเพียงพอของศาลาที่พัก ความพอเพียงของห้องน้ำ

- แหล่งท่องเที่ยววัด

ปัจจัยที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ ความเพียงพอของถึงขยะ ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของสี วัสดุที่ใช้ และการจัดวางของถึงขยะ ความเพียงพอและความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของศาลาที่พัก ความพอเพียงและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของห้องน้ำ การจัดป้ายสื่อความหมาย ความรู้และความตระหนัก

ปัจจัยที่มีศักยภาพปานกลาง ได้แก่ ความสะอาดของพื้นที่ ความสวยงามของพื้นที่ ความเพียงพอของเนื้อที่ในการประกอบกิจกรรม การให้บริการข้อมูลข่าวสารของเจ้าหน้าที่ ความประทับใจที่มีต่อเจ้าหน้าที่ ประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้ ความน่าสนใจของเนื้อหาความรู้ในการสื่อความหมาย ความชัดเจนในเรื่องสีและขนาดของตัวอักษรของป้ายสื่อความหมาย ความเข้าใจง่ายของเนื้อหาความรู้ในการสื่อความหมาย

ปัจจัยที่มีศักยภาพต่ำได้แก่ การจัดการคุณภาพเสียง การจัดมัคคุเทศก์ท้องถิ่น การปฐมนิเทศนักท่องเที่ยวก่อนเข้าชม

5.2 อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาเกณฑ์ในการวิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีประเด็นที่น่าสนใจซึ่งได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาเกณฑ์ในการวิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัด สงขลา

งานวิจัยในเรื่องการศึกษาเกณฑ์ในการวิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เกิดจากแนวความคิดในเรื่องการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของการท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นรายได้สำคัญในการดึงเงินตราจากต่างประเทศในสภาวะที่ประเทศมีเศรษฐกิจตกต่ำ เนื่องจากประเทศไทยมีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง มีความสวยงาม และมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ อีกทั้งการท่องเที่ยวเข้ามามีบทบาทกับชีวิตมนุษย์มากยิ่งขึ้น นอกจากสะท้อนให้เห็นความต้องการแสวงหาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และหาความเพลิดเพลิน หลังจากเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าและเครียดจากการทำงาน ซึ่งเป็นผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและนอกประเทศเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดจากการท่องเที่ยวที่ไม่ได้รับการดูแลจัดการที่เหมาะสม จึงเกิดกระแสการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อมขึ้นในรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก็เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

กระแสการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนรูปแบบหนึ่งที่ประเทศไทยได้นำมาใช้คือ Ecotourism ซึ่งในระยะแรกมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับชื่อภาษาไทยของ Ecotourism ว่าเป็น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แต่ในความเป็นจริงแล้ว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Conservation Tourism ซึ่ง Ecotourism เป็นเพียงส่วนหนึ่งของ Conservation Tourism ภายหลังจึงได้มีการกำหนดชื่อภาษาไทยของ Ecotourism โดยราชบัณฑิตยสถานว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ”

งานวิจัยต่างๆ ที่ผ่านมามุ่งเน้นศึกษาถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นไปที่การรักษาระบบนิเวศโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรป่าไม้ หรือสัตว์ป่า ในขณะที่ยังมีแหล่งท่องเที่ยวอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่จัดอยู่ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ยังคงอยู่ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้มักจะถูกมองข้ามจากผู้ศึกษาวิจัยซึ่งมุ่งจะศึกษาเรื่อง

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือไม้อาจจะนำคำว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาใช้จัดการการท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวซึ่งความจริงแล้วจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นับว่าเป็นการไม่ถูกต้องตามแนวความคิดจัดการการท่องเที่ยว จึงทำให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกันระหว่างนักท่องเที่ยวที่ต้องการเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับผู้ให้บริการการท่องเที่ยวซึ่งความจริงแล้วเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มิใช่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างที่นักท่องเที่ยวต้องการ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่มีอยู่ พบว่ายังไม่มียานวิจัยที่ศึกษาเรื่อง ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มีการออกแบบตัวแปรที่ใช้ในการบ่งชี้ศักยภาพของพื้นที่ธรรมชาติขึ้น แต่เป็นการศึกษาสำหรับใช้เฉพาะแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเท่านั้น อีกทั้งยังไม่มีเกณฑ์ที่ชัดเจนในการให้ค่าคะแนนของแต่ละตัวแปร อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ จิตศักดิ์ พุฒจรรยา อาจารย์ประจำสาขาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2544 ทำให้ทราบว่าในการวิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวใดๆ นั้น จะใช้ความรู้และประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวของนักวิชาการในการให้ค่าศักยภาพ จึงทำให้การวิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวไม่สามารถทำโดยบุคคลทั่วไปได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การออกแบบปัจจัยและเกณฑ์ในการวิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยเลือกพื้นที่ศึกษา ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เนื่องจากได้ศึกษาเอกสารข้อมูลพื้นฐาน และจากการสำรวจพื้นที่ในเบื้องต้นพบว่า เกาะยอน่าจะมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การออกแบบปัจจัยในการวิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น ผู้วิจัยได้ออกแบบโดยกำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้ง 4 ข้อ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538 : 3-5) ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาจิตสำนึก และความเข้าใจของนักท่องเที่ยวในการทำคุณประโยชน์แก่สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ
2. เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ที่มีคุณภาพหรือคุณค่าสูงให้แก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนแหล่งท่องเที่ยว
3. เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชนที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่
4. เพื่อดูแลรักษาและคงไว้ซึ่งคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

ผู้วิจัยได้ออกแบบปัจจัยโดยครอบคลุมองค์ประกอบในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ซึ่งได้ดัดแปลงมาจากองค์ประกอบในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2542 : 2-44) ซึ่งได้แก่องค์ประกอบด้านพื้นที่ องค์ประกอบด้านการจัดการ องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ และองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม โดยมีปัจจัยแยกตามแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ ได้แก่ ความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและดึงดูดใจ ความหลากหลายของกิจกรรมทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ประเพณีที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชม ความสามารถในการรับการเปลี่ยนแปลงต่อระบบนิเวศและวัฒนธรรม ความยากง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรมทางการเกษตร ปริมาณและความปลอดภัยของน้ำใช้ สภาพพื้นที่ และเนื้อที่ในการประกอบกิจกรรม
2. องค์ประกอบด้านการจัดการ ได้แก่ การจัดการขยะ การจัดการคุณภาพเสียง การจัดการคุณภาพน้ำ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะกับพื้นที่ การจัดการด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน การจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมกับประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ความคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying capacity) มาตรการในการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม คุณภาพในการให้บริการ
3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ ได้แก่ ประโยชน์และความคุ้มค่าในการเรียนรู้ รูปแบบและวิธีการสื่อความหมาย เนื้อหาความรู้ประกอบการสื่อความหมาย, ความหลากหลายของกิจกรรมในพื้นที่ ความเหมาะสมหรือเอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และวางแผนทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม
4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ ประโยชน์ต่อชุมชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ผลประโยชน์ต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจ โอกาสในการสนับสนุนด้านพัฒนาจากองค์กรของรัฐและเอกชน การยอมรับและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ทัศนคติต่อผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนและนักท่องเที่ยวเอง

ในการสร้างเกณฑ์สำหรับปัจจัยในการวิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้สามารถจัดระดับของศักยภาพให้มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนทั้ง 3 ระดับคือ มาก ปานกลาง และน้อย ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์ที่ออกแบบไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ อาจารย์ จิตศักดิ์ พุฒจรรย์ และอาจารย์ สถาพร ศรีสังข์ เพื่อแก้ไขปรับปรุงเกณฑ์ให้มีความสมบูรณ์ที่สุด ภายใต้ข้อกำหนดที่ว่า คนทั่วไปสามารถนำเกณฑ์มาใช้ได้อย่างง่าย

ที่สุดโดยไม่ต้องใช้ความชำนาญเฉพาะทาง ซึ่งปัญหาสำคัญในการออกแบบเกณฑ์เพื่อให้สามารถแยกระดับคะแนนเป็น 3 ช่วงอย่างชัดเจน คือการกำหนดจำนวน หรือชนิดของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัจจัยความมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและดึงดูดใจ และประเพณีที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชม ซึ่งยากต่อการกำหนดจำนวนสิ่งดึงดูดว่าจำนวนเท่าใดจึงจะถือว่ามีศักยภาพสูง ปานกลาง หรือต่ำ ทำให้ผู้วิจัยต้องเปลี่ยนจากการใช้จำนวนในการกำหนดระดับศักยภาพ เป็นการให้ความสำคัญเฉพาะที่ ไม่มีในที่อื่น เป็นเกณฑ์ในการให้คะแนนแทน นอกจากนี้ยังมีหลาย ๆ ปัจจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์จำนวนมาใช้ในการประเมินศักยภาพโดยอ้างอิงเทียบกับจำนวนที่มีอยู่ในพื้นที่ภาคใต้ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านศิลปกรรม กิจกรรมทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิต ผู้วิจัยได้ทำการแก้ไขปรับปรุงร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาและนักวิชาการสาขาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หลายครั้ง จนได้เกณฑ์ที่สมบูรณ์ระดับหนึ่ง ซึ่งคาดว่าจะสามารถนำไปใช้ได้กับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อื่นๆ ได้ ซึ่งนอกจากจะทำให้ทราบว่าแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้น มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากพอที่จะให้หน่วยงานราชการตัดสินใจลงทุนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นๆ หรือไม่แล้ว ยังทำให้ทราบจุดแข็งและจุดอ่อนของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นๆ เพื่อที่สามารถจะส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ ปรับปรุง และพัฒนาในแต่ละด้านได้อย่างถูกต้องอีกด้วย ซึ่งจะทำให้สามารถจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

จากการใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ปัจจัยในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว พบว่าเกาะยอได้คะแนนศักยภาพ 2.28 ซึ่งถือว่ามีศักยภาพปานกลางในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ว่า เกาะยอน่าจะมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากการวิเคราะห์โดยแยกตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้ง 4 ข้อ พบว่า องค์ประกอบด้านพื้นที่และองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมมีศักยภาพสูง สอดคล้องกับสมมุติฐานในการวิจัยที่ว่า พื้นที่เกาะยอน่าจะมีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าในด้านพื้นที่น่าจะเป็นผลมาจากความเป็นเกาะซึ่งมีการคมนาคมไม่สะดวกนักแม้ว่าเมื่อ พ.ศ. 2531 จะมีการเปิดสะพานติณสูลานนท์เพื่อให้การคมนาคมสะดวกขึ้นก็ตาม ทำให้เกาะยอยังมีพื้นที่ธรรมชาติที่สวยงามอยู่มาก ประกอบกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายของคนในชุมชน

ชน ซึ่งโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ไม่ว่าจะเป็นการทำสวน การประมง รวมถึงอาชีพพศอผ้าซึ่งสืบทอดต่อกันมาเป็นเวลานาน ทำให้เกาะยังคงรักษาวัฒนธรรมความเป็นอยู่อย่างเรียบง่ายไว้ได้ อีกทั้งเกาะยังเป็นเกาะเล็กๆ ซึ่งคนในชุมชนส่วนใหญ่จะรู้จักและมีความสนิทสนมกัน ประกอบกับความรู้สึกรักและผูกพันกับพื้นที่ของคนส่วนใหญ่ได้ส่งผลให้องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมมีศักยภาพสูง

ส่วนองค์ประกอบด้านการจัดการ และองค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการนั้น พบว่ามีศักยภาพปานกลาง ซึ่งใกล้เคียงกับกับผลการวิจัยของทีวัดมน รัตนเกตู (2542) ซึ่งศึกษาศักยภาพของพื้นที่และความพร้อมของชุมชนในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประเภทอ่างเก็บน้ำ กรณีศึกษา : อ่างเก็บน้ำคลองระลอก จังหวัดระยอง ซึ่งพบว่าพื้นที่มีศักยภาพเหมาะสมต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แต่มีปัญหาในส่วนของปัญหาด้านการจัดการ และด้านกิจกรรมและกระบวนการเหมือนกัน และเป็นไปในแนวทางเดียวกับงานวิจัยของ สฤษฎ์ แสงอนันต์ (2541) ซึ่งศึกษาศักยภาพและแนวทางการจัดการอุทยานแห่งชาติเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา จังหวัดพังงา โดยใช้สมการถ่วงน้ำหนักในการคำนวณหาระดับศักยภาพของพื้นที่ ระดับศักยภาพในการบริหารการจัดการ และระดับผลกระทบสิ่งแวดล้อม พบว่าทรัพยากรธรรมชาติมีศักยภาพสูงต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่วนการบริหารจัดการเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีศักยภาพปานกลาง ผู้วิจัยคิดว่าการที่องค์ประกอบด้านการจัดการ และด้านกิจกรรมและกระบวนการมีศักยภาพปานกลางนั้นน่าจะเกิดจากขาดการวางแผนจัดการการท่องเที่ยวจากหน่วยงานราชการ โดยขาดการวิเคราะห์แหล่งท่องเที่ยวว่าแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ มีจุดแข็งที่จะสามารถเป็นจุดขายในด้านใด มีจุดอ่อนที่จะต้องปรับปรุงในเรื่องใด ทำให้การจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างไม่ถูกจุด

ปัจจัยด้านพื้นที่ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานในการศึกษาว่า แหล่งท่องเที่ยวนั้นมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือไม่ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วทรัพยากรธรรมชาติรวมถึงทรัพยากรแวดล้อมอื่นๆ เช่น วัฒนธรรมและวิถีชีวิต จะได้คะแนนศักยภาพสูง หากพื้นที่นั้นยังคงความเป็นธรรมชาติ โดยไม่ถูกรบกวนจากการท่องเที่ยวจนเกินระดับขีดความสามารถในการรองรับ เนื่องจากคนในชุมชนมีสภาพความเป็นอยู่แบบดั้งเดิม ไม่มีการแสวงหาผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว และยังดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพไปตามวิถีชีวิตดั้งเดิม อย่างไรก็ตาม เมื่อการท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งพื้นที่นั้นแล้ว จะพบว่าปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นกับคนในชุมชนคือ ปัญหาด้านการจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งพื้นที่นั้น หากไม่ได้มีการศึกษาและวางแผนในการจัดการอย่างเหมาะสม และ

เตรียมพร้อมสำหรับการรองรับการท่องเที่ยวแล้ว ก็จะมีโอกาสเกิดผลลัพธ์ทางลบซึ่งส่งผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รวมถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนได้มาก

ในการสรุปศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลานั้น ผู้วิจัยได้นำเอาศักยภาพที่ได้ในแต่ละปัจจัย ทั้งปัจจัยใหญ่และปัจจัยย่อย มาทำการวิเคราะห์แต่ละด้าน เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยใช้วิธี SWOT Analysis เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเกาะยอ โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมไว้ด้วยวิธีการศึกษาต่างๆ ดังได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3 โดยรวม ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม

การวิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยพิจารณา จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาสในการพัฒนา (Opportunity) และข้อจำกัด(Threat) ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า

1. **จุดแข็ง (Strength)** ในด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่ทำให้เกาะยอมีความโดดเด่น และสามารถนำไปสู่การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืน ได้แก่

1.1 ด้านกายภาพ

1.1.1 **ด้านความสวยงามของพื้นที่** ด้วยสภาพทางกายภาพของเกาะยอ ซึ่งมีลักษณะเป็นเกาะ ล้อมรอบด้วยทะเลสาบสงขลา ซึ่งมีภูเขาขนาดไม่สูงมากหลายลูก ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถขึ้นไปชมความสวยงามของภูมิทัศน์ได้อย่างสะดวกสบาย ไม่ว่าจะเป็นจุดชมวิวนบนสถาบันทักษิณคดีศึกษา ซึ่งตั้งอยู่บนเนินเขา สามารถมองเห็นวิวทิวทัศน์ของทะเลสาบสงขลาและสะพานติณสูลานนท์ได้อย่างชัดเจน ตลอดจนเห็นฝั่งเมืองสงขลาอยู่ไม่ไกล และยังสามารถเห็นภาพเขื่อนและเขื่อนอน รวมทั้งกระชังเลี้ยงปลาจำนวนมากเรียงรายกระจายอยู่ทั่วทะเลสาบสงขลา รวมถึงเรือหาปลาของชาวประมงที่ลอยอยู่เหนือทะเลสาบซึ่งเป็นภาพที่สวยงามมาก ถือเป็นจุดชมวิวนที่สวยที่สุดจุดหนึ่งของสงขลา ส่วนจุดชมวิวนเขาภูเก็ซึ่งเป็นเขาที่สูงที่สุดในเกาะยอ หรือจุดชมวิวนบนเขาเพนกวินบริเวณวัดท้ายยกก็สามารถมองเห็นทิวทัศน์ทะเลสาบสงขลาที่สวยงามไม่แพ้กัน นอกจากนี้ยังสามารถชมพระอาทิตย์ตกได้ที่จุดชมวิวนหลังเกาะยอ หรือจุดชมวิวนบริเวณสะพานติณสูลานนท์ นักท่องเที่ยวสามารถนั่งเรือเพื่อชมทะเลสาบ ชมการเลี้ยงปลาในกระชัง และเขื่อนเขื่อนอน นอกจากนั้นยังสามารถเยี่ยมชมสวนผลไม้อันหลากหลาย ทั้งสวนสมรม สวนละมุด สวนจำปาตะขุน และอื่นๆ อีกหลากชนิดได้เช่นกัน

1.1.2 **ความหลากหลายของศิลปกรรม** สถาบันทักษิณคดีศึกษาถือเป็นพิพิธภัณฑ์คติชนวิทยาที่สมบูรณ์ที่สุดในภาคใต้ เป็นแหล่งรวมภูมิปัญญาของชาวใต้ที่ตกทอดมา

หลายชั่วอายุคน มีศิลปะวัตถุที่เก่าแก่ประเมินค่ามิได้กว่า 70,000 ชิ้น จัดแสดงอยู่ ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญและมีชื่อเสียงของประเทศไทย

1.1.3 มีทรัพยากรทางการเกษตรที่สมบูรณ์ เกาะยอได้ชื่อว่ามีทรัพยากรการเกษตรที่สมบูรณ์ไม่ว่าจะเป็นผลไม้มานานชนิด ซึ่งผลไม้เกาะยอได้ชื่อว่ามีรสชาติดีมากเนื่องจากมีดินดี ดินได้รับความเค็มจากน้ำทะเล ส่งผลให้ผลไม้มีรสชาติอร่อยกว่าที่อื่น ไม่ว่าจะเป็นจำปาตะขบ ทุเรียน ละมุด ลองกอง หรือทุเรียน นอกจากนี้ยังมีปลากะพงที่ขึ้นชื่อว่ามีรสชาติอร่อยที่สุด ซึ่งสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวจำนวนมากเข้ามาลิ้มลองผลไม้และปลากะพงที่เกาะยอ

1.1.4 ความง่ายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เกาะยอสามารถเดินทางได้ทั้งทางน้ำและทางบก ซึ่งทางบกนับว่าสะดวกสบายที่สุด โดยข้ามสะพานติณสูลานนท์ระยะทางจากอำเภอ จังหวัดสงขลาเพียง 14 กิโลเมตรเท่านั้น แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ บนเกาะยอมีทั้งที่อยู่ติดถนนใหญ่ อย่างสถาบันทักษิณคดีศึกษา ซึ่งมีรถประจำทางผ่านทางขึ้นสถาบันหลายสาย สำหรับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ก็อยู่ไม่ไกลจากถนนใหญ่ สามารถเดิน ขี่จักรยาน หรือนั่งรถยนต์ส่วนตัวเข้าไปได้โดยง่าย มีถนนทั้งลาดยางและคอนกรีตตลอดสายรอบเกาะยอ สามารถเดินทางมาเที่ยวได้ทั้งปี โดยไม่มีปัญหาเรื่องสภาพอากาศอันอาจเป็นอุปสรรคต่อการท่องเที่ยว

1.2 ด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.2.1 มีการรวมกลุ่มการท่องเที่ยวเกษตร และกลุ่มเกษตรชีวภาพ คนในชุมชนเกาะยอมีการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเกษตรและกลุ่มเกษตรชีวภาพขึ้น โดยมีการจัดสรรเงินรายได้จากการท่องเที่ยวและการขายสินค้าต่างๆ ให้กับสมาชิกของกลุ่ม ช่วยให้สมาชิกของกลุ่มมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากการท่องเที่ยว

1.2.2 มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดี คนเกาะยอสามารถนำเอาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งการทำสวนสมรม การทำการเกษตรชีวภาพโดยใช้สารสกัดชีวภาพแทนการใช้ปุ๋ยเคมี การสานโคระสำหรับห่อจำปาตะขบเพื่อป้องกันแมลง การนำเกลือปลามาผลิตของที่ระลึก การนำผ้าทอเกาะยอมาผลิตของที่ระลึกต่างๆ เช่น ผ้าเช็ดหน้า เสื้อ และกล่องใส่กระดาษเช็ดหน้า เป็นต้น

2. จุดอ่อน (Weakness) ในด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนเกาะยอในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้แก่

2.1 ด้านกายภาพ

2.1.1 เนื้อที่ในการประกอบกิจกรรม พบว่าในหลายๆ แหล่งท่องเที่ยวของเกาะยอยังมีเนื้อที่ไม่เพียงพอต่อการรองรับการท่องเที่ยว หรือมีเนื้อที่ไม่เพียงพอต่อการรองรับการ

ขยายตัวของนักท่องเที่ยวในอนาคต เนื่องจากพื้นที่บนเกาะยอมีขนาดเล็ก เช่น กลุ่มทอผ้าราชวดีร์ สถาบันทักษิณคดีศึกษา หรือสวนผลไม้ต่างๆ

2.1.2 การจัดการสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน พบว่ามีปัญหาเรื่องขยะมูลฝอย ตกเกลื่อนกลาดในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติบางจุด เช่น หาดทรายเทียม และในจุดชมวิวบางจุด รวมทั้งมีจำนวนถังขยะไม่เพียงพอในแหล่งท่องเที่ยวบางจุด รวมถึงไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดน้ำเสียอื่นๆ ไม่มีการตรวจสอบคุณภาพน้ำที่ปล่อยจากร้านอาหารในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงไม่มีคูระบายน้ำเสีย หรือสถานที่ทิ้งน้ำเสียที่ถูกสุขลักษณะ นอกจากนี้ ยังไม่มีป้ายเตือนการใช้เสียง และไม่มีเจ้าหน้าที่คอยตักเตือนเรื่องการใช้เสียงในแหล่งท่องเที่ยว

2.1.3 การจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมกับประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ไม่มีการจัดป้ายแนะนำกิจกรรมที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว และไม่มีการจัดป้ายข้อควรปฏิบัติ ป้ายข้อห้ามที่เหมาะสมกับพื้นที่

2.1.4 การจัดการด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน เกาะยอมีจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่กู้ภัยไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวทุกจุดพบว่าไม่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวบางแหล่งอย่างจุดล่องเรือชมการเลี้ยงปลา ซึ่งมีโอกาสที่นักท่องเที่ยวจะประสบอุบัติเหตุทางน้ำได้ ก็ไม่มีเจ้าหน้าที่กู้ภัยทางน้ำคอยช่วยเหลือยามเกิดอุบัติเหตุ

3. โอกาส (Opportunity) ในด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนเกาะยอ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้แก่

3.1 ด้านกายภาพ

3.1.1 ความใกล้กับเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยว เกาะยออยู่ไม่ไกลจากหาดใหญ่ซึ่งเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวและการค้าที่สำคัญ มีนักท่องเที่ยวและนักธุรกิจเดินทางมายังหาดใหญ่เป็นจำนวนมาก จึงถือเป็นโอกาสที่ดีในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และดึงนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ให้แวะมาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เกาะยอ นอกเหนือจากการท่องเที่ยวในตัวเมืองหาดใหญ่เพียงอย่างเดียว

3.2 ด้านเศรษฐกิจและสังคม

3.2.1 การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน จากการสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ และสมาชิกชมรมท่องเที่ยวเกษตรเกาะยอ พบว่าเกาะยอได้รับการสนับสนุนทั้งจากหน่วยงานของรัฐ คือกรมส่งเสริมการเกษตรในการให้การอบรม

เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมถึงปรับปรุงศูนย์ท่องเที่ยว และจัดทำป้ายสื่อความหมาย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้การสนับสนุนในการจัดทำโบรชัวร์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว กระทรวงมหาดไทยให้งบประมาณในการทำป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยวและป้ายบอกทาง นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวจากองค์กรของเอกชนคือ สมาคมมัคคุเทศก์ ช่วยการประชาสัมพันธ์นักท่องเที่ยว และประสานงานกับมัคคุเทศก์ สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวช่วยด้านการประชาสัมพันธ์

3.2.2 ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการพานักท่องเที่ยวเที่ยวชมสวนเกษตรต่าง ๆ ชาวบ้านได้รายได้จากการพานักท่องเที่ยวเที่ยวชมสวน ไม่ว่าจะเป็นสวนสมรม สวนละมุด หรือสวนจำปาตะเป็นต้น รวมถึงรายได้จากการขายผลผลิตให้แก่นักท่องเที่ยว นอกเหนือจากรายได้จากขายผลผลิตให้พ่อค้าคนกลางเพียงอย่างเดียว

3.2.3 ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวกลุ่มทอผ้า กลุ่มท่องเที่ยวได้รับรายได้เพิ่มขึ้นจากการพานักท่องเที่ยวเที่ยวชมกรรมวิธีในการทอผ้าของกลุ่มทอผ้าราชวดี รวมถึงรายได้จากการขายผ้าทอ และผลิตภัณฑ์จากผ้าทอเกาะยอ เช่น เสื้อ ผ้าเช็ดหน้า กล่องใส่ กระดาษชำระ เป็นต้น

3.2.4 นโยบายของรัฐบาล เนื่องจากนโยบายของรัฐบาล ซึ่งส่งเสริมให้หน่วยงานราชการแต่งกายด้วยผ้าไทยเพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ส่งผลให้ชาวบ้านหันมาให้ความสนใจในการทอผ้ามากขึ้น ทำให้ชาวบ้านมีรายได้จากการขายผ้าทอเกาะยอได้มากขึ้น

3.2.5 โครงการพัฒนาของรัฐ เนื่องจากรัฐบาลมีโครงการสร้างสะพานคู่ขนานกับสะพานติณสูลานนท์ ซึ่งในขณะนี้ได้วางศิลาฤกษ์เรียบร้อยแล้ว ทำให้ในอนาคตการเดินทางมาเที่ยวที่เกาะยอ สามารถเดินทางได้สะดวกสบายและมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น คาดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวจะเพิ่มมากขึ้นด้วย

3.2.6 สื่อประชาสัมพันธ์ จากการที่ได้มีสื่อต่างๆ ทั้งวิทยุ หนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์เข้ามาทำข่าวเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวและภูมิปัญญาของคนในเกาะยอ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการทำสวนสมรม การเกษตรแบบชีวภาพ การทอผ้าเกาะยอ จำปาตะขุนที่เป็นเอกลักษณ์ของเกาะยอ หรือสถาบันทักษิณคดีศึกษาประกอบกับมีการมาดูงาน การทัศนศึกษา ทำให้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเกาะยอเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

4. ข้อจำกัด (Threat) ในด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนเกาะยอ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้แก่

4.1 ด้านกายภาพ

4.1.1 หาดทรายและน้ำทะเล แม้เกาะยอมีสภาพเป็นเกาะ แต่ชายฝั่งมีลักษณะเป็นป่าชายเลน ไม่มีหาดทรายที่สวยงาม ประกอบกับน้ำทะเลบริเวณเกาะยอไม่เหมาะกับการเล่นน้ำ เหมือนเช่นน้ำทะเลตามเกาะต่างๆ ไป เนื่องจากมีการเลี้ยงปลาในกระชังมาก ทำให้ไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการจะเล่นน้ำหรือทำกิจกรรมบนหาดทรายให้เข้ามาเที่ยวได้

4.1.2 ความใกล้ตัวเมือง เกาะยอตั้งอยู่ไม่ห่างจากตัวเมือง ทั้งอำเภอเมือง และอำเภอหาดใหญ่ ประกอบกับการเดินทางที่สะดวก สามารถเดินทางโดยรถยนต์ผ่านสะพานติณสูลานนท์ได้ทั้งจากฝั่งหัวเขาแดงและฝั่งอำเภอเมือง ทำให้นักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยวเกาะยอแบบไปกลับ ไม่พักค้างคืนที่เกาะยอ จึงทำให้ขาดรายได้จากการพักค้างคืน ไม่เหมือนกับเกาะอื่นๆ ที่จะต้องใช้เรือในการเดินทางและใช้เวลาในการเดินทางนาน ทำให้นักท่องเที่ยวต้องค้างคืน

4.2 ด้านเศรษฐกิจและสังคม

4.2.1 บุคลากรและงบประมาณ ในแหล่งท่องเที่ยวหลายๆ จุดของเกาะยอ ยังขาดบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในการให้ความรู้ และอธิบายข้อข้องใจให้กับนักท่องเที่ยว ในบางจุดไม่มีบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่เนื่องจากขาดงบประมาณสนับสนุนในด้านนี้

4.2.2 ด้านการประสานงานและให้ความร่วมมือ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลและชมรมท่องเที่ยวเกษตรเกาะยอ ไม่มีการประสานงานที่ดีกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมมาก อย่างเช่นสถาบันทักษิณคดีศึกษาเพื่อทำการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวแหล่งอื่นๆ ของเกาะยอ ทำให้นักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากมาเที่ยวเพียงแค่สถาบันทักษิณคดีศึกษาเท่านั้น ไม่ได้แวะจุดท่องเที่ยวอื่นบนเกาะยอต่อ

4.2.3 ความไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จากการสัมภาษณ์และสอบถามคนในพื้นที่ พบว่าชุมชนเกาะยอยังมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องการทำน้ําล้างในทะเลสาบ โดยคิดว่าไม่เป็นผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเนื่องจากคิดว่าการทำน้ําล้างปริมาณไม่มากจะไม่ส่งผลกระทบต่อทะเลสาบ แต่ในความเป็นจริงนั้นเมื่อทุกคนรอบครัวต่างทำน้ําล้างกันก็ย่อมมีผลกระทบต่อทะเลสาบ ทำให้น้ําล้างในทะเลสาบเน่าเสียได้ และอาจส่งผลกระทบต่อการใช้ปลา หรือการจับสัตว์น้ำในทะเลสาบสงขลา จากการสอบถามคนในชุมชนพบว่า จำนวนสัตว์น้ำที่จับได้ลดน้อยลงจากในอดีตมาก ซึ่งหากในอนาคตเกิดปัญหาวิกฤติสำหรับการเลี้ยงปลากะพงในกระชังทำให้ปลาในกระชังตายมากขึ้น ก็จะส่งผลกระทบต่อท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่เกาะยอส่วนหนึ่งก็เนื่องจากต้องการลิ้มลองรสชาติของปลากะพงที่มีชื่อเสียงของเกาะยอ

จากการวิเคราะห์ SWOT ของเกาะยอ สามารถสรุปแนวทางในการวางแผนจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เมทริกซ์ TOWS (กิ่งพร ทองใบ, 2541 : 38) ได้ดังภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 แนวทางในการวางแผนจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยใช้ SWOT ANALYSIS

	Opportunity	Threat
Strength	<p>กลยุทธ์ SO</p> <p>นำเอาจุดแข็งและโอกาสต่อไปนี้มาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความสวยงาม - ความหลากหลายของศิลปกรรม - มีทรัพยากรทางเกษตรที่สมบูรณ์ - มีการรวมกลุ่มท่องเที่ยวเกษตรและกลุ่มทอผ้า - มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดี - เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย - ได้รับการสนับสนุนจากรัฐและเอกชน - ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น - มีสื่อประชาสัมพันธ์ที่ดี 	<p>กลยุทธ์ ST</p> <p>นำเอาจุดแข็งมาใช้ในการจัดการข้อจำกัดโดยรัฐเพิ่มบุคลากรและงบประมาณ</p> <p>มีการประสานงานกันระหว่างแหล่งท่องเที่ยวรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน</p> <p>เน้นประชาสัมพันธ์จุดแข็งด้านความสวยงามของทิวทัศน์ ศิลปกรรม วัฒนธรรม การเกษตร</p>
Weakness	<p>กลยุทธ์ WO</p> <p>ใช้โอกาสด้านการสนับสนุนจากรัฐและเอกชนในการจัดการจุดอ่อนต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - เนื้อที่ในการประกอบกิจกรรมไม่เพียงพอ - การจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนไม่ดีพอ - ไม่มีการจัดป้ายแนะนำ ป้ายขอควรปฏิบัติ - มีจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่กู้ภัยไม่เพียงพอ 	<p>กลยุทธ์ WT</p> <p>ใช้จุดอ่อนในการจัดการข้อจำกัดในเรื่อง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีหาดทรายและน้ำทะเลที่สวยงาม - อยู่ใกล้ตัวเมืองเกินไปจนไม่มีนักท่องเที่ยวพักผ่อน - ขาดบุคลากรและงบประมาณ - ขาดการประสานงานและความร่วมมือระหว่างแหล่งท่องเที่ยว - ชุมชนยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

ที่มา : จากการวิจัย

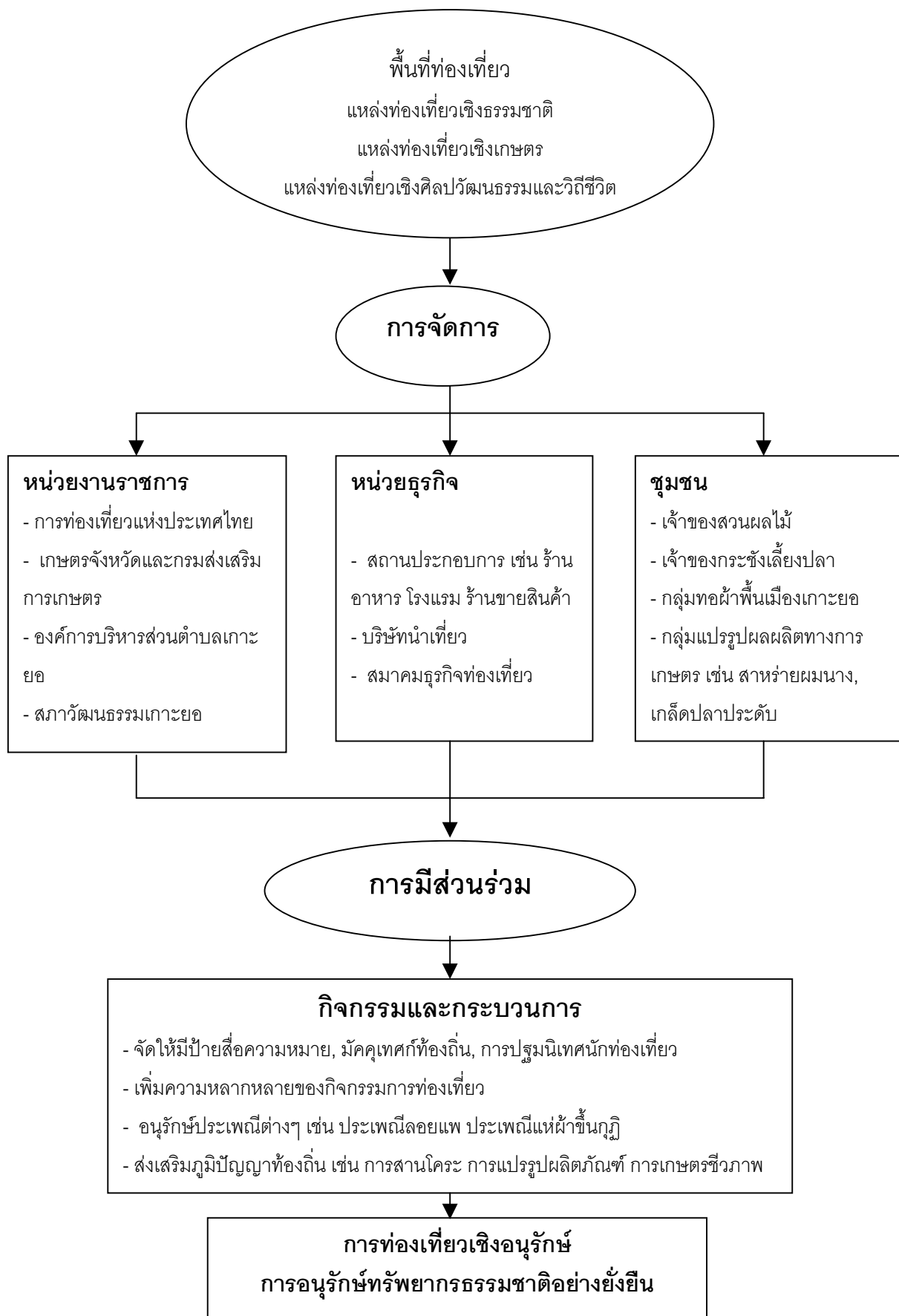
3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ของตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางในการจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยคำนึงถึงหลักการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ ราไพพรรณ แก้วสุริยะ (2543 : 19) ซึ่งมีหลักการดังต่อไปนี้

1. อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี คำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติและ สังคมและวัฒนธรรม
2. ลดการบริโภคที่มากเกินไป ลดของเสีย ลดค่าใช้จ่ายในการทำนุบำรุงสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาว
3. รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม
4. ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์การพัฒนาแห่งชาติ การพัฒนาท้องถิ่น และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
5. สามารถรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น
6. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่นในสาขาการท่องเที่ยว
7. มีการปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกัน
8. มีการฝึกอบรมบุคลากรโดยสอดคล้องแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อบุคลากรท้องถิ่นทุกระดับ
9. มีการตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารอย่างพร้อมมูล รวมถึงสร้างความเข้าใจ และสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและเคารพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว
10. มีการวิจัยและติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการเก็บข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอพบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเกาะยอไม่มีหลักการและการวางแผน หรือมีการวางแผนแต่ยังไม่ได้ปฏิบัติอย่างจริงจังในหลักการข้อที่ 2 6 7 8 9 และ 10 ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งนี้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำต้องอาศัยความร่วมมือจากกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

เที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ทั้งในด้านการจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การส่งเสริมประชาสัมพันธ์ และให้การสนับสนุนในเรื่องต่างๆ อันจะส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้าไปในพื้นที่ กลุ่มผู้ประกอบการในภาคเอกชน เช่นบริษัทนำเที่ยว สมาคมธุรกิจท่องเที่ยว บริษัทรถเช่า ไม่ว่าจะเป็นรถยนต์เช่า หรือรถรับจ้าง ตลอดจนชุมชนที่อยู่ในท้องที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 10 แนวคิดในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของตำบลเกาะยอ
ที่มา : จากการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาศักยภาพแยกตามแต่ละองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนว่าองค์ประกอบใดที่มีศักยภาพสูง ปานกลาง หรือต่ำ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนจัดการให้ถูกต้อง ชัดเจนและตรงจุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านเพื่อพิจารณาศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า

องค์ประกอบด้านพื้นที่ มีศักยภาพสูง

องค์ประกอบด้านการจัดการ มีศักยภาพปานกลาง

องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ มีศักยภาพปานกลาง

องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม มีศักยภาพสูง

องค์ประกอบที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ องค์ประกอบด้านพื้นที่ และองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม ส่วนองค์ประกอบด้านการจัดการ และองค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการนั้น มีศักยภาพปานกลาง โดยไม่มีองค์ประกอบใดได้ศักยภาพต่ำเลย

จากการวิจัยพบว่า เกาะยอมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี แต่ยังมีปัญหาด้านการจัดการและด้านกิจกรรมซึ่งจะต้องพิจารณาแก้ไข ปัญหาและหาแนวทางในการจัดการให้ตรงจุด

ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ได้คะแนนศักยภาพปานกลางและศักยภาพต่ำทั้งหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อย เพื่อหาแนวทางการจัดการและแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

ปัจจัยข้อที่ 5 ความสามารถในการรับการเปลี่ยนแปลงต่อระบบนิเวศและวัฒนธรรม พบว่ามีศักยภาพปานกลาง เนื่องจากภายหลังจากที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีการถางพื้นที่ธรรมชาติเพื่อทำธุรกิจต่างๆ ในการรองรับนักท่องเที่ยว และเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความเป็นอยู่ที่เดิมมีลักษณะเรียบง่ายและสงบ เนื่องจากไม่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของชุมชน

แนวทางในการจัดการ

- 1) หน่วยงานราชการควรจำกัดการขยายตัวของอาคารต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโรงแรม หรือที่อยู่อาศัย โดยวางแผนผังแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) ไม่ให้สิ่งก่อสร้างต่างๆ อยู่ในเขตเดียว หรือใกล้เคียงจนเกินไปกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น วัด หรือบ้านโบราณ หรืออาจจำกัดพื้นที่บางจุด

ที่จะบดบังทัศนียภาพของเกาะยอ ไม่ให้มีการสร้างสิ่งก่อสร้าง รวมทั้งจำกัดความสูงของสิ่งก่อสร้างด้วย

- 2) ให้ความรู้ความเข้าใจกับนักท่องเที่ยว ทั้งในเรื่องข้อควรปฏิบัติ หรือข้อห้ามสำหรับสิ่งใดก็ตามที่จะกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ หรือทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต โดยอาจจัดทำเป็นป้ายสื่อความหมายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ หรือให้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสำหรับปฐมนิเทศนักท่องเที่ยวก่อนเที่ยวชม รวมถึงจัดให้มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- 3) ติดต่อประสานงานกับบริษัทนำเที่ยว ให้นำนักท่องเที่ยวมาปฐมนิเทศก่อนเข้าเที่ยวชมทุกครั้ง เพื่อให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้องในการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยไม่กระทบกระเทือนต่อระบบนิเวศและวัฒนธรรมชุมชน
- 4) เนื่องจากนักท่องเที่ยวจำนวนมากเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เช่น ชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ ดังนั้นจึงควรให้มีการพัฒนาเจ้าหน้าที่ หรือมัคคุเทศก์ให้สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อความหมายกับนักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง

ปัจจัยข้อที่ 9 สภาพพื้นที่ และปัจจัยข้อที่ 11 การจัดการขยะ พบว่าในด้านความสะอาดยังได้คะแนนศักยภาพปานกลาง รวมถึงมีจำนวนถังขยะไม่เพียงพอ

แนวทางในการจัดการ

- 1) เพิ่มจำนวนถังขยะที่มีลักษณะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ทั้งด้านวัสดุ สี สัน และการจัดวาง โดยไม่ทำลายทัศนียภาพ และใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมายที่สามารถเข้าใจและเห็นได้ง่ายเช่น สัญลักษณ์ภาพ ให้เป็นรูปแบบเดียวกัน
- 2) เพิ่มช่วงเวลาการเก็บขยะเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยว จากปกติที่เก็บวันเว้นวันเป็นเก็บทุกวัน เนื่องจากขยะในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวจะมีมากกว่าบริเวณบ้านเรือนของประชาชน
- 3) จัดให้มีเจ้าหน้าที่ทำความสะอาดในแหล่งท่องเที่ยวทุกแห่ง
- 4) ขอความร่วมมือนักท่องเที่ยวให้ช่วยกันรักษาความสะอาดในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ปัจจัยข้อที่ 12 การจัดการคุณภาพเสียง พบว่าไม่มีป้ายเตือนการใช้เสียง และไม่มีเจ้าหน้าที่คอยตักเตือนเรื่องการใช้เสียง

แนวทางในการจัดการ

- 1) จัดให้มีป้ายเตือนและเจ้าหน้าที่คอยตักเตือนการใช้เสียงสำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่จะกระทบกระเทือนต่อสภาพแวดล้อมของชุมชน เช่น พิพิธภัณฑสถาน แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิต รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือให้มีการแนะนำนักท่องเที่ยวในช่วงปฐมนิเทศก่อนเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว

ปัจจัยข้อที่ 13 การจัดการคุณภาพน้ำ พบว่าไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดน้ำเสียอื่นๆ และการตรวจสอบคุณภาพน้ำอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งไม่มีคูระบายน้ำเสียหรือสถานที่ทิ้งน้ำเสียที่ถูกสุขลักษณะ

แนวทางในการจัดการ

- 1) ให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ชุมชนเพื่อแก้ไขความเชื่อผิดๆ ที่ว่าการทิ้งน้ำเสียเพียงเล็กน้อยลงทะเล ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยสร้างทัศนคติใหม่ให้ชุมชนรู้ว่าการทิ้งน้ำเสียมีผลกระทบในระยะยาวต่อทะเลสาบ และยังคงผลกระทบอีกหลายด้านต่อชุมชนเอง ทั้งทำให้จำนวนปลาในทะเลสาบลดน้อยลง และทำให้ปลาในกระชังตาย
- 2) จัดสร้างคูระบายน้ำเสียหรือสถานที่ทิ้งน้ำเสียที่ถูกสุขลักษณะในพื้นที่ทุกแห่งของเกาะยก เพื่อรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต
- 3) ออกกฎให้ร้านอาหารและโรงแรมมีการบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้งลงสู่ทะเลสาบ และขอประสานความร่วมมือให้มีหน่วยงานราชการมาติดตามตรวจสอบเป็นระยะ โดยให้มีบทลงโทษที่รุนแรงและเข้มงวดสำหรับร้านอาหารหรือโรงแรมที่ไม่ปฏิบัติตาม

ปัจจัยข้อที่ 15 การจัดการด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน จากการสอบถามคนในชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจยังมีไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังไม่มีเจ้าหน้าที่กู้ภัยและอุปกรณ์กู้ภัยทางน้ำสำหรับช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุทางน้ำ ทั้งที่นักท่องเที่ยวต้องนั่งเรือเพื่อชมการเลี้ยงปลาในทะเลสาบด้วย

แนวทางในการจัดการ

- 1) เพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ อีกทั้งจัดให้มีการตรวจตราความเรียบร้อยรอบๆ เกาะในตอนกลางคืน
- 2) จัดให้มีเจ้าหน้าที่กู้ภัยและอุปกรณ์กู้ภัยทางน้ำให้เพียงพอ

- 3) จัดเตรียมอุปกรณ์ชูชีพให้เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวทางเรือ
- 4) จำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวต่อขนาดของเรือเพื่อความปลอดภัยในการท่องเที่ยวทางเรือ

ปัจจัยข้อที่ 16 การจัดการพื้นที่ที่เหมาะสมกับประเภทของแหล่งท่องเที่ยว พบว่าไม่มีการจัดป้ายแนะนำกิจกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่และประเภทของแหล่งท่องเที่ยว และไม่มีป้ายข้อควรปฏิบัติ ป้ายข้อห้ามที่เหมาะสมกับพื้นที่และประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

แนวทางในการจัดการ

- 1) จัดให้มีป้ายแนะนำกิจกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละจุด
- 2) จัดให้มีป้ายแสดงข้อควรปฏิบัติและป้ายข้อห้ามที่เหมาะสมกับพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละจุด

ปัจจัยข้อที่ 17 ความคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) พบว่าไม่มีมาตรการในการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวและกิจกรรมอันเหมาะสมกับขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งทางด้านกายภาพ สังคม วัฒนธรรมและนิเวศวิทยา

แนวทางในการจัดการ

- 1) ให้องค์การบริหารส่วนตำบลร่วมมือกับกลุ่มท่องเที่ยวเกษตร และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยทำการวิจัยเรื่องจำนวนนักท่องเที่ยวและกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสมกับความสามารถในการรองรับของพื้นที่ท่องเที่ยวในจุดต่างๆ ของเกาะยก โดยคำนึงถึงเงื่อนไขด้านกายภาพ สังคม วัฒนธรรมและนิเวศวิทยา
- 2) นำผลการวิจัยที่ได้มากำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละช่วงเวลาในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละจุด

ปัจจัยข้อที่ 18 มาตรการในการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าไม่มีมาตรการในการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมใดๆ ทั้งสิ้น

แนวทางในการจัดการ

- 1) องค์การบริหารส่วนตำบล ชมรมการท่องเที่ยวเกาะยก และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ควรร่วมกันระดมความคิด เพื่อกำหนดมาตรการในการเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม โดยพิจารณาถึงมาตรการในการป้องกันการถูกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ มาตรการในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านวัฒนธรรม

ธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มาตรการในอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งศึกษาผลของกิจกรรมการท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวว่ามีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือไม่อย่างไร

ปัจจัยข้อที่ 19 คุณภาพในการให้บริการ พบว่ามีความครบถ้วนในการให้บริการข้อมูลข่าวสารในระดับปานกลาง และเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวในระดับปานกลาง

แนวทางในการจัดการ

1. อบรมเจ้าหน้าที่ประจำจุดท่องเที่ยวแต่ละจุดให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถตอบคำถามของนักท่องเที่ยว รวมทั้งจัดจำนวนเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว
2. อบรมเจ้าหน้าที่ประจำจุดท่องเที่ยวแต่ละจุดในด้านมนุษยสัมพันธ์ให้มีบุคลิกภาพที่ยิ้มแย้มแจ่มใส มีการต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยท่าที่เป็นมิตรและคำพูดที่ประทับใจ และที่สำคัญคือ ให้บริการนักท่องเที่ยวด้วยความเต็มใจ

ปัจจัยข้อที่ 21 รูปแบบและวิธีการสื่อความหมาย พบว่ามีเพียงการจัดป้ายสื่อความหมาย แต่ไม่มีการจัดมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และไม่มีการปฐมนิเทศนักท่องเที่ยวในหลายๆ จุด

แนวทางในการจัดการ

- 1) จัดฝึกอบรมคนในท้องถิ่นที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานที่ และวัฒนธรรมชุมชนเป็นอย่างดีเพื่อให้สามารถนำเที่ยวและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละจุดได้
- 2) จัดให้มีการปฐมนิเทศนักท่องเที่ยวทุกครั้งก่อนเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกฎข้อควรปฏิบัติและข้อห้ามในการเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง โดยจัดให้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเป็นศูนย์รวมให้นักท่องเที่ยวมาปฐมนิเทศสำหรับการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แต่ละแห่ง
- 3) เปลี่ยนชื่อชมรมการท่องเที่ยวเกษตรของเกาะยอ ซึ่งในปัจจุบันได้รวมเอาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตเข้าไปด้วย โดยเปลี่ยนเป็นชมรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งมีความหมายครอบคลุมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติของเกาะยอ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่นักท่องเที่ยว และให้ชมรมดังกล่าวสามารถจัดการด้านต่างๆ ของทั้งการ

ท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสมและชัดเจนยิ่งขึ้น

ปัจจัยข้อที่ 22 เนื้อหาความรู้ในการสื่อความหมาย พบว่าทั้งความน่าสนใจและความเข้าใจง่ายของป้ายสื่อความหมาย รวมถึงความชัดเจนในเรื่องสีและขนาดของตัวอักษรของป้ายสื่อความหมาย ได้ระดับคะแนนปานกลาง

แนวทางในการจัดการ

- 1) ออกแบบป้ายสื่อความหมายให้มีความน่าสนใจ โดยเน้นข้อความสั้นๆ แต่ครอบคลุมเนื้อหาความรู้ โดยมีเนื้อหาที่ชัดเจนเข้าใจง่าย และควรใช้รูปภาพในการสื่อความหมายให้มาก เพราะมีความน่าสนใจ และดึงดูดใจผู้อ่านได้มากกว่า
- 2) ออกแบบป้ายสื่อความหมายโดยใช้ขนาดตัวอักษรขนาดใหญ่ และใช้สีที่มองเห็นได้เด่นชัด ทำให้อ่านง่าย

ปัจจัยข้อที่ 28 การยอมรับและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น พบว่าคนในชุมชนไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการคิด ตัดสินใจ และกำหนดแนวทางนโยบาย ตลอดจนแผนแม่บทในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอนาคตของชุมชน รวมทั้งไม่มีการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในวิธีการและแนวทางปฏิบัติในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

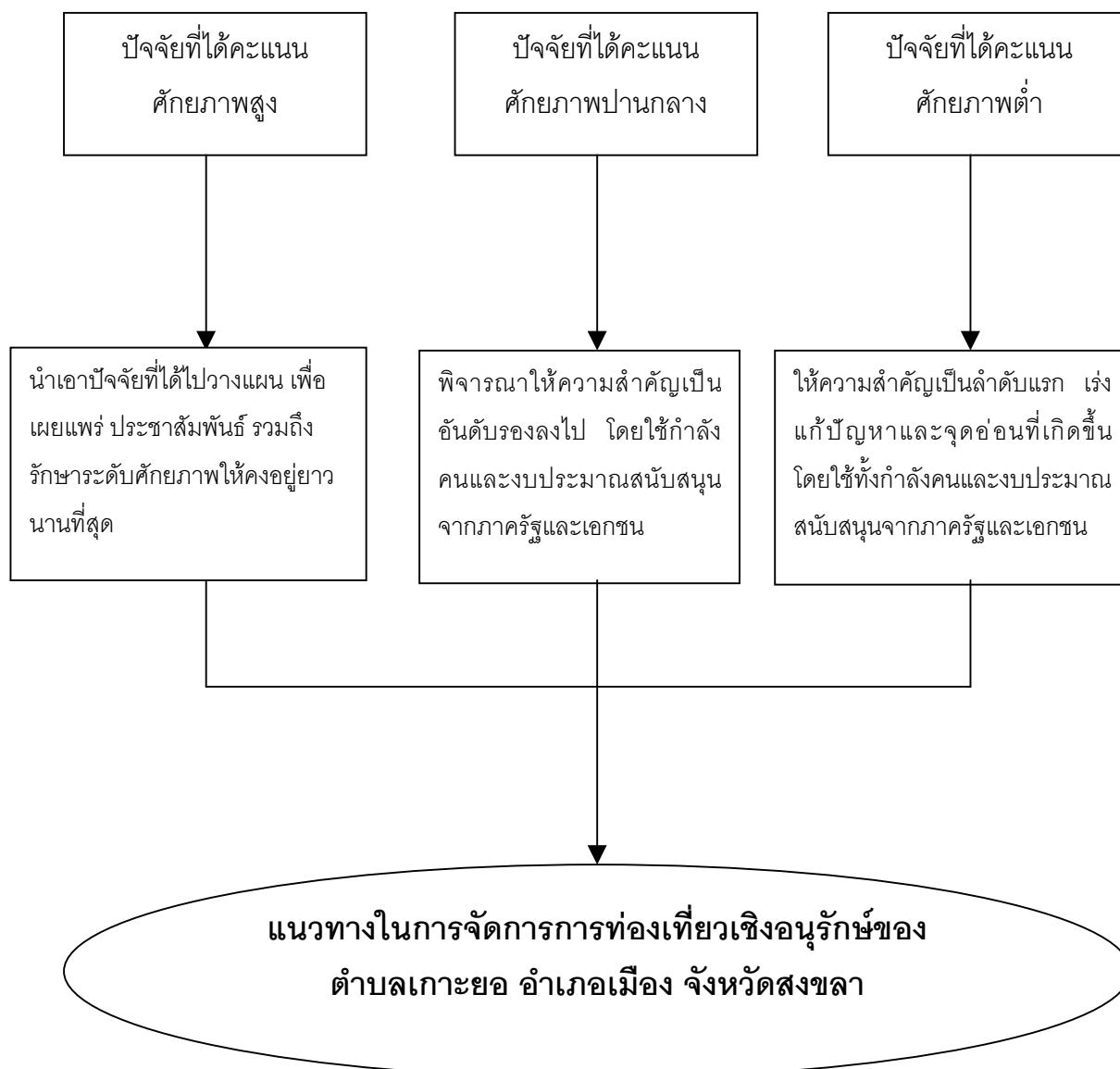
แนวทางในการจัดการ

- 1) จัดให้มีการประชุมกันระหว่างคนในชุมชนเป็นประจำทุกหรือทุกเดือนหรือตามความเหมาะสม เพื่อพูดคุยทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ และประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมถึงให้คนในชุมชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และร่วมกันเสนอแนวทางและวางแผนในการจัดการและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ เพื่อให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึงแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- 2) ให้คนในชุมชนเข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มท่องเที่ยว โดยกระจายหน้าที่ให้แต่ละคนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ และให้มีการจัดสรรรายได้ที่ได้จากการท่องเที่ยวในรูปแบบของสหกรณ์ โดยจัดตั้งเป็นสหกรณ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้คนในชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ของตนเอง

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

หลังจากที่ได้นำเกณฑ์ในการวิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้ออกแบบไว้มาทดลองใช้กับแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งของเกาะยอ ซึ่งครอบคลุมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้ง 3 ประเภท คือ การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิต การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ พบว่าศักยภาพของแต่ละปัจจัยมีความแตกต่างกัน โดยได้พิจารณาแยกตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ทั้ง 4 องค์ประกอบ นั่นคือ องค์ประกอบด้านพื้นที่ องค์ประกอบด้านการจัดการ องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ และองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เพื่อศึกษาว่าองค์ประกอบแต่ละด้าน มีศักยภาพระดับใด เพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางการจัดการ หรือแก้ปัญหาตามลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ท่องเที่ยว นั้นๆ โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีศักยภาพต่ำ เพื่อเร่งแก้ไขปัญหารวมทั้งให้ความสำคัญกับการจัดการเป็นพิเศษ ส่วนปัจจัยที่มีศักยภาพปานกลางก็อยู่ลำดับรองลงมาในด้านการแก้ปัญหา หรือพัฒนาทั้งด้านกำลังคน ด้านงบประมาณ และด้านการวางแผน ทั้งนี้จะต้องไม่มองข้ามปัจจัยที่มีศักยภาพสูง แต่ต้องรักษาศักยภาพที่มีอยู่ให้ยั่งยืนและพัฒนาต่อไป รวมทั้งนำเอาจุดเด่นของปัจจัยที่มีศักยภาพสูงนี้มาเป็นจุดแข็งในการเผยแพร่หรือประชาสัมพันธ์ให้กับหน่วยงานต่างๆ รวมถึงนักท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จัก และสร้างความสนใจให้นักท่องเที่ยวต่อไป ดังภาพประกอบที่ 11

ภาพประกอบ 11 แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามคะแนนศักยภาพของแต่ละปัจจัยในการวิเคราะห์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ที่มา : จากการวิจัย

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จำต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนเจ้าของพื้นที่ สำหรับพื้นที่เกาะยอผู้วิจัยได้เสนอแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากการวิเคราะห์ศักยภาพในด้านต่างๆ โดยมีข้อเสนอแนะแยกตามหน่วยงานต่างๆ ดังแสดงในภาพประกอบที่ 10 ดังนี้

1. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่

1) สนับสนุนด้านการเงินในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและเพื่อประโยชน์ในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยเฉพาะศาลาที่พักและห้องน้ำ รวมถึงศูนย์บริการการท่องเที่ยวที่ให้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับพื้นที่ท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวอย่างครบถ้วน

2) พัฒนาแผนการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น เช่น ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และผลประโยชน์ทางด้านรายได้ที่ชุมชนจะได้รับ เพื่อให้เกิดความร่วมมืออันดีระหว่างหน่วยงานราชการในพื้นที่และชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

3) ร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาจัดตั้งกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จากเดิมที่มีเพียงกลุ่มท่องเที่ยวเกษตร โดยดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไม่ว่าจะเป็นท่องเที่ยวเชิงเกษตร ท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิต รวมถึงท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่มีความพร้อมทั้งบุคลากร ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ ในการให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวก่อนเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต่างๆ

4) เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการสภาพแวดล้อมในชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว โดยเพิ่มการจัดการด้านขยะโดยเฉพาะในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว เช่น จัดให้มีพนักงานทำความสะอาดบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทุกวัน หรือเพิ่มจำนวนถังขยะในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้มากขึ้น และเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว รวมถึงกำหนดโทษสำหรับคนที่ไม่ทิ้งขยะลงในถังอย่างเข้มงวด จริงจัง และปฏิบัติจริงในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในส่วนของน้ำเสียก็จัดสร้างคูระบายน้ำและแหล่งทิ้งน้ำเสียที่ถูกสุขลักษณะประกอบกับให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสียแก่ชุมชน

5) ออกกฎข้อบังคับให้ร้านอาหารและโรงแรมมีการบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้งลงสู่ทะเลสาบ โดยให้มีหน่วยงานราชการติดตามตรวจสอบเป็นระยะ โดยให้มีบทลงโทษที่รุนแรงและเข้มงวดสำหรับร้านอาหารหรือโรงแรมที่ไม่ปฏิบัติตาม

6) พิจารณาถึงความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แต่ละจุดว่าสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากที่สุดแค่ไหน แล้วกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะมาเที่ยวชมในแต่ละแห่ง โดยอาจกระจายแหล่งท่องเที่ยวประเภทเดียวกันให้นักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวชมได้หลายแห่ง เช่นการชมการทอผ้า ซึ่งนักท่องเที่ยวจะเที่ยวชมเฉพาะกลุ่มทอผ้าราชวัตถ์ ก็อาจให้มีการกระจายไปยังกลุ่มทอผ้าอื่นๆ เช่น กลุ่มดอกพิกุล เป็นต้น

7) ควรจำกัดการขยายตัวของหน่วยธุรกิจต่างๆ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยวางแผนผังแบ่งเขตพื้นที่ไม่ให้สิ่งก่อสร้างต่างๆ อยู่ในเขตเดียวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และจำกัดความสูงของสิ่งก่อสร้างว่ามีความสูงไม่เกินกี่ชั้น ไม่ให้บุกรุกพื้นที่สาธารณะเช่น การปลูกสิ่งก่อสร้างรุกล้ำพื้นที่ทะเลสาบ เพื่อให้เกิดความกลมกลืนกับสภาพทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ไม่ให้เกิดทัศนอุจาด และไม่ให้เกิดบังคับทัศนียภาพอันสวยงามและโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว

8) ส่งเสริมสนับสนุนให้คนในชุมชนพัฒนาความสามารถให้เป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และส่งเสริมให้มีการพัฒนาความรู้ด้านภาษาอังกฤษสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ อย่างชาวมาเลเซียและสิงคโปร์

9) ประสานงานกับบริษัทนำเที่ยวให้นำนักท่องเที่ยวมาปฐมนิเทศก่อนทุกครั้งเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถปฏิบัติตัวในการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้อย่างถูกต้อง ไม่กระทบกระเทือนต่อระบบนิเวศและวัฒนธรรมชุมชน

10) จัดให้มีป้ายสื่อความหมายที่มีความน่าสนใจ และมีป้ายข้อควรปฏิบัติและข้อห้ามในแหล่งท่องเที่ยวทุกจุด โดยให้มีขนาดตัวอักษรขนาดใหญ่ ใช้สีที่มองเห็นเด่นชัด และมีรูปแบบของป้ายรวมทั้งการจัดวางที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม

11) จัดสิ่งอำนวยความสะดวกเช่น ห้องน้ำ หรือศาลาที่พักให้เพียงพอและมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม โดยหลีกเลี่ยงการตัดต้นไม้เป็นสำคัญ

12) เพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจคอยดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวประจำจุดท่องเที่ยวต่างๆ และให้มีการตรวจตราความเรียบร้อยปลอดภัยภายในเกาะยอดตอกลางคืน รวมทั้งเจ้าหน้าที่กู้ภัยสำหรับป้องกันและช่วยเหลืออุบัติเหตุทางน้ำ

13) จัดให้มีการประชุมกันระหว่างคนในชุมชน เพื่อพูดคุย ทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ และประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งให้ชุมชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ร่วมกันเสนอแนวทาง และวางแผนในการจัดการและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่

14) ฝึกอบรมให้เจ้าหน้าที่ประจำจุดท่องเที่ยวต่างๆ ต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยความเต็มใจ ด้วยรอยยิ้มและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อันจะสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว

2. หน่วยธุรกิจ

1) ร้านอาหาร โรงแรม ร้านขายสินค้าพื้นเมือง และสินค้าที่ระลึกต่างๆ ควรช่วยกันรักษาความสะอาดของร้านค้าและบริเวณใกล้เคียง รวมทั้งรักษารูปแบบความเป็นดั้งเดิมของสถานประกอบการไว้ โดยออกแบบให้มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม

2) ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการในการบำบัดน้ำเสียก่อนที่จะปล่อยลงสู่ทะเลสาบ

3) ให้บริการลูกค้าด้วยความเป็นกันเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และไม่ฉวยโอกาสขึ้นราคาสินค้ากับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ รวมถึงไม่ฉวยโอกาสขึ้นราคาสินค้าในช่วงเทศกาล

4) สำหรับบริษัทนำเที่ยว ควรประสานงานกับชุมชนในเรื่องเวลาที่จะนำนักท่องเที่ยวเข้าเที่ยวชมยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เนื่องจากชุมชนยังมีรายได้หลักคือ การทำการเกษตรและการประมง หากว่าบริษัทนำเที่ยวไม่มีการติดต่อล่วงหน้าจะทำให้ชุมชนไม่พร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวได้

5) ให้ความรู้ความเข้าใจกับนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และข้อปฏิบัติสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แต่ละแหล่ง และนำนักท่องเที่ยวเข้าปฐมนิเทศทุกครั้งเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีความรู้และความเข้าใจ รวมถึงข้อปฏิบัติในการเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

3. ชุมชน

1) ทำความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบที่อาจเกิดจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมถึงแนวทางในการปฏิบัติสำหรับชุมชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2) เข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานราชการในการทำความเข้าใจถึงแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และร่วมเสนอความคิดเห็นในการจัดการและแก้ไขปัญหาต่างๆ รวมถึงเสนอความต้องการของชุมชนเพื่อให้สามารถกำหนดแนวทางในการจัดการได้ตรงตามความต้องการของทั้งชุมชนและหน่วยงานราชการในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์ที่สุดกับทุกๆ ฝ่าย

- 3) คนในชุมชนควรรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวความคิด รับรู้ข่าวสารความเป็นไปของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ เป็นตัวแทนของท้องถิ่นในการประชุมกับหน่วยงานราชการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเกาะยอ
- 4) เข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ เช่น ประเพณีต่างๆ อย่างประเพณีลอยแพ หรือประเพณีแห่ผ้าขึ้นกุฎี ด้วยความร่วมมือร่วมใจ
- 5) ให้ความร่วมมือในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ยิ้มแย้มแจ่มใสและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักท่องเที่ยว
- 6) ให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ทำความสะอาดไว้ เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บขยะของชุมชน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เพื่อกำหนดและจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวที่อาจเพิ่มมากขึ้นในอนาคต
- 2) ควรประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวทั้งทางระบบนิเวศและทางสังคม เพื่อจะสามารถวางแผนในการจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น
- 3) ควรศึกษาถึงศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างละเอียดสำหรับแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละจุดของเกาะยอ เพื่อที่จะสามารถวางแผนจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในแต่ละจุดได้อย่างเหมาะสมและมีรายละเอียดยิ่งขึ้น
- 4) ควรศึกษาถึงทัศนคติของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเกาะยอ เพื่อจะได้ทราบสาเหตุและแรงจูงใจของชาวบ้านในการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อสามารถส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนได้อย่างแท้จริง

5.3.3 ประโยชน์ที่ผู้วิจัยได้รับจากการวิจัย

- 1) ได้เรียนรู้กระบวนการในการมีส่วนร่วมกับชุมชน วิธีการในการเก็บข้อมูลจากชุมชน และวิธีการเข้าถึงชุมชน ทั้งในระดับผู้นำชุมชน และระดับชาวบ้านทั่วไป

- 2) ได้เรียนรู้ทักษะ และเสริมสร้างความมั่นใจในการติดต่อขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการต่างๆ ทั้งในส่วนกลาง ระดับภูมิภาค และหน่วยงานราชการในพื้นที่
- 3) ได้เรียนรู้กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้แบบสอบถาม ตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถาม และการวิเคราะห์แบบสอบถามโดยวิธีการทางสถิติ
- 4) ได้สัมผัสและเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย และภูมิปัญญาชาวบ้านซึ่งมีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้